

Şahsi kemalatı perdeleme hikmeti

Hayatındaki harikalıkları ve başına gelen olağanüstü halleri mümkün merteye gizlemeye, yahut perdelemeye çalışan Bediüzzaman Said Nursi, iradesi dışında gelişen bu harikuladeliklere uzun yıllar kendisinin de hayret ettiğini beyan ediyor. Yetmiş-seksen senelik ömrünün sonunda—Cenab-ı Hakk`ın inayetiyle—bu işin hikmetini bir derece öğrendiğini ifade eden Üstad Bediüzzaman, kaleme aldığı uzunca bir mektubunda, yaşamış olduğu o harika hallerden birkaç tanesini nümune kabilinden zikrederek hikmetlerini gayet veciz ve manidar şekilde izah ediyor. (Bkz: Emirdağ Lahikası, 311-314. Aynı mektup, ehemmiyetine binaen Nur Aleminin Bir Anahtarı isimli eserin de sonuna derc edilmiş.)

Üstad Bediüzzaman`ın yaşadığı harikalıklar ve başına gelen olağanüstü haller, yazılanlarla, anlatılanlarla sınırlı değil. Duydukça, öğrendikçe insanı hayretten dehşete düşüren harikulade halleri var. Kendisi ise, olabildiğince bu halleri setretmeye, perdelemeye çalışmış. Ta ki, dikkatler fani şahsına değil, eserlerine ve baki olan davasına odaklansın. O, bu vaziyeti bütün hayatı boyunca vazgeçilmez, terk edilmez bir prensip şeklinde telakki edip aynen uygulamış. Ona göre, baki olan davaya bağlılık, fani şahıslarla bağlılıktan daha mühim, daha tutarlı ve daha evladır. Bediüzzaman, talebelerinin de böylesi bir telakki içinde kalarak hizmet etmelerini istediği için, kendi hayatı hakkında birer biyografik eser olarak hazırlanan eski ve yeni Tarihçe-i Hayat isimli eserlerde bile, yine aynı hassasiyete riayet edilmesini istemiş. Nitekim, 1920`de telif edilen orta hacimli ilk Tarihçe-i Hayat`ından `Rusya`dan firar ve esaretten kurtuluş` macerasının yer almasını arzu etmemiş, çıkarılsın demiş. Bu eserin müellifi olan öz yeğeni Abdurrahman, amcasının bu hayat devresinde yaşamış olduğu olağanüstü hallerin bir kısmını yazdığını, ancak buna müsaade etmedikleri için çıkarmak durumunda kaldığını ifade ediyor. (Bkz: İçtimai Reçeler, s. 28.)

Yine, 1960`tan evvel neşredilen otobiyografik eser olan Tarihçe-i Hayat`ın hazırlık aşamasında da Üstad Bediüzzaman`ın büyük çapta müdahalesi olmuş ve bilhassa şahsi fedakarlığı, kahramanlığı ve olağanüstü kemalat ve meziyetlerini anlatan kısımların eserden çıkarılması istenmiş. Öyle ki, bu eser hakkında Ali Ulvi Kurucu`ya yazdırılan `Önsöz` kısmı için dahi, aynı hassasiyetin gösterilmesini isteyen Üstad Bediüzzaman, `Ali Ulvi Efendi, benden çok Risale-i Nur`u övmüş. Eğer beni fazla övseydi, bu önsözü kabul etmeyecektim` demiştir. (Son Şahitler-4/297, s. 158) Bu Tarihçe-i Hayat isimli eserin münderecatına baktığımızda da görüyoruz ki, Üstad Bediüzzaman, hayat macerasından ziyade muhtelif devrelere yine Nur Külliyyatından bazı bölümler, pasajlar, mektuplar, müdafaalar, makaleler serpiştirmiş. Bütün bunlar gösteriyor ki, Bediüzzaman Said Nursi, şahsi olan kemalat, keramat ve harikuladelikleri, bir maksada matuf ve bir hikmete mebni olarak setredip gizlemiş. Bu işin sırr-ı hikmetini derk edemeyen bazı kimseler ise, öğrenmek ve anlamaya gayret etmek yerine, ellerinde yalın kılıçla sırr-ı teklif ve imtihan üzerindeki tesettür perdesini yırtmaya, parçalamaya uğraşiyor. Bu da, beraberinde bir dizi mahzuru tartışma gündemine getiriyor. Onun için, bu gibi meselelerde muhakkak surette dikkatli, ihtiyatlı davranmak gerekiyor.

İstikbalden bahseden hadis-i şeriflerin yorum ve izahında dikkat edilmesi gereken usul ve esaslar hakkında tatminkar bilgiler sunan Üstad Bediüzzaman, 24. Söz`ün 3. Dal`ında yaptığı girizgahta şunları ifade ediyor: `Kıyamet alametlerinden ve ahirzaman vukuatından bahseden ehadis-i şerife güzelce anlaşılmadığından, akıllarına güvenen bir kısım ehl-i ilim, onların bir kısmına zayıf veya mevzu demişler. İmanı zayıf ve enaniyeti kavi bir kısım da inkara kadar gitmişler.`

Bu veciz hatırlatmadan hemen sonra ise, yazımızın ana konusu olan `şahsi harikuladelikleri perdeleme hikmetine` uygun düşen ve sarsılmaz bir ölçü teşkil eden şu hikmetli ifadeler sıralanıyor: `Din bir imtihandır, bir tecrübedir; ervah-ı aliyeyi ervah-ı safileden tefrik eder. `Öyleyse (hadisler, rivayetler), ileride herkese gözle görülecek vukuatı öyle bir tarzda bahsedecek ki, ne bütün bütün meçhul kalsın, ne de bedihi olup herkes ister istemez tasdiğe mecbur kalsın. Akla kapı açacak, ihtiyarı elinden almayacak. Zira, eğer tamamen bedahet derecesinde bir alamet-i kıyamet görülse, herkes

tasdike muztar olsa, o vakit kömür gibi bir istidat, elmas gibi bir istidatla beraber kalır. Sırr-ı teklif ve netice-i imtihan zayi olur. `İ

şte, bunun için, Mehdi ve Süfyan meseleleri gibi çok meselelerde çok ihtilaf olmuş. Hem rivayat dahi çok muhtelifdir; birbirine zıt hükümler olmuş. `Evet, dün olduğu gibi, bugün de bu gibi meselelerde ihtilaf olmuş ve olmaktadır. Herkes dilediğince bu konularda yazmakta, konuşmakta, hatta ahkam kesmektedir. Biz ise, asrın müceddidi olduğuna kanaat getirdiğimiz Bediüzzaman Said Nursi`nin, Kur`an`ın feyziyle ilhamen ortaya koyduğu ölçü prensipler ışığında bakarak meseleyi tahlil etmeye çalışıyoruz. Yarın, kısmetse `perdeleme hikmeti`ne uygun şekilde Lahikalarda yer alan bazı harikuladelikleri misal vererek konuyu toparlayalım.

2005-06-08

Nur Külliyyatının muhtelif risalelerindeki ilgili bahisleri okuyanlar, mesela ahirzaman şahısları, olayları ve kıyamet vukuatı hakkında söylenmiş hemen bütün kudsi rivayetlerin teşbihli (müteşabihat) olduğu, derin manaları üzerinde hikmetli perdeler bulunduğu ve asıl manalarının anlaşılması için de, bunların mutlak surette tevil edilmesi, yorumlanması gerektiği şeklindeki izahlarla, ifadelerle karşılaşır. Tıpkı, `Beşinci Şua`nın yer aldığı Şualar 497, 498 ve 510. sayfalarda zikredilen şu hakikatli ifadeler gibi: *

`Ahirzamanda vukua gelecek hadisata dair hadislerin bir kısmı, müteşabihat-ı Kur`aniye gibi, derin manaları var. Muhkemat gibi tefsir edilmez ve herkes bilemez. Belki tefsir yerinde tevil ederler.`

* `İman ve teklif, ihtiyar dairesinde bir imtihan, bir tecrübe, bir müsabaka olduğundan, perdeli ve derin ve tetkik ve tecrübeye muhtaç olan nazari meseleleri elbette bedihi olmaz. Ve herkes ister istemez tasdik edecek derecede zaruri olmaz. ` * İhtiyar kalmazsa teklif olamaz. Hem, dar-ı teklifte gözle görünecek olan alamet-i kıyamet ve eşrat-ı saat, bir kısım müteşabihat-ı Kur`aniye gibi kapalı ve tevilli oluyor. `Evet, demek ki, ahirzaman şahısları ile kıyamet alametleri hakkındaki hadislerin, rivayetlerin, kişiyi teslim mecbur etmeyecek ve kainatta geçerli adetullah kanunlarına ters düşmeyecek şekilde örtülü, perdeli, yani teşbihli ifade edilmesi gerekiyor. Ta ki teklif ve imtihan sırrı bozulmasın. Risale-i Nur`da geçen bütün bu tarz izahlar arasında sadece bir tek istisna vardır ki, o da `güneşin batıdan doğuşu` hakkındaki rivayetle ilgilidir. Yani, hiçbir yoruma, hiçbir tevile ihtiyacı olmayan sadece ve sadece `şemsin mağripte tuluu`na dair hadistir ki, manası zahirdir, açıktır. Ve, bundan dolayı da, paydos düdüğü çalar, imtihan süresi biter, tevbe kapısı kapanır; böylece, insanlık camiasının dünya misafirhanesinde bekleyişi de sona ermiş olur. İşte, yine Beşinci Şuanın aynı sayfalarında geçen konuyla ilgili iki-üç cümle:

*

`Yalnız, güneşin mağripte çıkması bedahet derecesinde herkesi tasdike mecbur ettiğinden, tevbe kapısı kapanır, daha tevbe ve iman makbul olmaz. * `Güneşin mağripte tuluu ise, bedahet derecesinde bir alamet-i kıyamettir. Ve bedaheti için, aklın ihtiyarı ile bağlı olan tevbe kapısını kapayan bir hadise-i semaviye olduğundan, tefsiri ve manası zahirdir, tevile ihtiyacı yoktur. `Hülasa, rivayetlere konu olan kıyamete veya ahirzamana ait diğer alametler de böyle güneş gibi açık ve zahir surette görülecek olsaydı şayet, herhalde onların her biri için de tevbe kapısının kapanması gerekecekti. Her ne ise...

Yaşadığımız zamanın—müddeti uzun—ahirzaman olduğu, içinde bulunduğumuz asrın da helaket ve felaket asrı olduğunu, özellikle Risale-i Nur okuyucuları gayet iyi bilir. Yine, gayet iyi bilindiği gibi, Sünuhat`taki `Rüyada bir hitabe` bölümünde `Ey helaket ve felaket asrın adamı!` diye hitap edilen Üstad Bediüzzaman, bu zaman da mukadderat-ı İslam için `rey sahibidir` ve i`caz-ı Kur`an`ı beyan etmekle tavzif edilmiş en büyük namzettir. Üstelik, sadık rüyalarda `amirane hitap` ile onu tavzif eden de Resul-i Ekrem Aleyhissalatüvesselamdır. Fakat Bediüzzaman, gerek Resulullah`tan ve gerekse diğer maneviyat kahramanları tarafından intikal eden şahsiyle ilgili bütün manevi işaret ve beşaretleri `hikmet-i ipham` sırrına uygun şekilde gizlemeye, perdelemeye çalışmış. Öyle ki, mesela kendisine `Sen Seyyidsin`, yahut `Sen Mehdi`sin` denildiğinde, Bediüzzaman, muarızı olan düşmanlarını susturacak, dostlarını ise

düşünmeye sevk edecek tarzda hikmetli cevaplar vermiş. İşte, bunun misalleri...

Birinci misal: Sene, 1944. Yer, Denizli. Gerisini Üstad Bediüzzaman`ın ifadesinden okuyalım: `Denizli`deki ehl-i vukuf, `Said Mehdiliğini ortaya atsa, bütün şakirtleri kabul edecek` dediklerine mukabil, Said demiş: `Ben Seyyid değilim. Mehdi, Seyyid olacak` diye, onları reddetmiş. (Şualar, Yeni Asya Neşriyat, Haziran 2004 baskısı, sayfa 334.) Demek ki ne yapmış Üstad? `Onları reddetmiş.` Aynı mevzu ve aynı hadise ile alakalı olarak Emirdağ Lahikası`ndaki bir mektubunda ise, Üstad, verdiği cevaptan sonra `O ehl-i vukuf sustu` diyor. (S. 233.) Peki, Üstad neden o ehl-i vukufu reddedip susturucu cevaplar veriyor? Çünkü, yine kendi tabiriyle, o bir `vukufsuz ehl-i vukuf`tur. Ayrıca, Risale-i Nur hakkındaki raporlarını bütünüyle reddeden Bediüzzaman, bu `vukufsuz ehl-i vukuf`un Mehdilik meselesini ortaya atmasındaki asıl maksatlarını da şu sözlerle deşifre ediyor: `Bazı emarelerle bildim ki, gizli düşmanlarımız Nurun kıymetini düşürmek fikriyle, siyaset manasını hatırlatan mehdilik davasını tevehhüm ile, çok asılsız bahaneleri araştırıyorlar.` (Şualar, s. 336.)

İkinci misal: Sene, yine 1944 ve yer yine Denizli. Denizli kahramanı Hasan Feyzi, aynı sene içinde intisap ettiği Risale-i Nur müellifi Üstad Bediüzzaman`ın hem Seyyid, hem de Şerif olduğunu, yazdığı mektubunda beyan ediyor. Ayrıca, zahiren `Kürdi` olmasına rağmen, `hakiki hüviyet ve milliyeti`nin başka olduğuna inandığını söylüyor. (Bkz: Emirdağ Lahikası, s. 75.) Acaba, Üstad Bediüzzaman`ın `Kürdilik perdesi` altındaki `hakiki hüviyet ve milliyeti` ne ola ki? Bunun perdeli izahını `silsile-i şerafet ve siyadet` tabiriyle ifade eden merhum Hasan Feyzi`nin aynı mektubunu, Üstad Bediüzzaman da tensip ile Lahikaya dahil ediyor. Üçüncü misal: Zaman, mekan ve şahıslar yine Denizli ile alakalı, bağlantılı. Yine Emirdağ Lahikası 172. sayfada yer alan sadık Nur talebesi Halil İbrahim`in mektubunda Üstad`a hitaben şu ifadeleri okumaktayız:

`Muhterem Efendim. Mesmuatıma nazaran (duyduğuma göre), Denizli`de, bundan yetmiş seksen sene evvel (Rumi 1293, Miladi 1877) büyük bir evliyadan Hasan Feyzi isminde bir zat, bir gün talebelerine, `Bugün Kürdistan da bir evliya dünyaya geldi` diye beşarete bulunmakla zat-ı devletlerini işaret buyurmuş. Sizce, şahsi kemalata temas eden bu mektuptaki müjdeli ifadede bir `perdeleme` tadilatı var mı, yok mu? Biz meseleyi tahkik ettik, Denizli`ye gidip canlı şahitlerle de konuştuk ve neticede şu kanaate vardık ki, söz ve yazı ile vaki olan bu müjdeli rivayet, tam da `hikmet-i ipham`a uygun şekilde, hasseten `evliya` tabiri tadil edilerek Lahikaya konmuş...

O halde, perdeyi yırtmamak ve sadece birazcık aralamak mülahazasıyla, şöyle bir suali zihinlerinize havale ederek geçelim: Sizce, bir insan dünyaya `evliya` veya `alim` olarak gelir mi? Yoksa, gelmesi beklenen, müjdelenen, yani tavzif edilen zatlar için mi şurada, şu gün, yahut şu sene dünyaya geldi denilir? Şayet, bu ve benzeri suallerin hikmetli cevabını bulabilirsek, Üstad Bediüzzaman`ın şahsi kemalatına dair izahları yaparken, neden perdeli bir üslup (hatta bazan, mesela muarızları susturucu, reddedici veya şaşkırtıcı bir üslup) kullanmayı ihtiyar ettiğini de bir derece anlamış oluruz. Başkasının meseleyi başka türlü anlaması/anlatması, kanaatinin şöyle veya böyle olması, bizi fazla enterese etmemeli diye düşünüyoruz. Zira, herkes durumuna ve derecesine göre bir imtihana tabidir. Cenabı Hak, bizleri en emin ve istikametli yol olan `cadde-i kübra-yı Kur`aniye`den ayırmasın ve muhafaza buyursun.

09.06.2005

Bir sözün kimin tarafından söylendiği, kime söylendiği, nerede, ne zaman ve ne maksatla söylendiği bilinmezse eğer, o sözün asıl mana ve mahiyeti de kamilen anlaşılmaz. Yahut, kısmen de yanlış anlaşılır. İşte, dünkü yazımızda kısaca temas ettiğimiz gibi, Üstad Bediüzzaman`ın Seyyidliği ve Mehdiliği hakkında veya ahirzaman şahısları hakkında, zamana, zemine ve muhataplara göre farklı üslup kullanarak sarf ettiği sözlerini de, aynı ölçü ve prensiplerin ışığı altında ele alıp öyle değerlendirmek gerekiyor. Aksi halde, çıkarılacak hüküm ve mana yanlış olur.

Mesela, Bediüzzaman`ın `vukufsuz ehl-i vukuf` dediği Denizli`deki muarızlarının hazırlamış olduğu raporda (1944) geçen maksatlı bir-iki ifadeye ve buna karşı Üstad Bediüzzaman`ın verdiği cevaplara bir bakalım. Rapordaki ifadelerden birinde şöyle deniyor: `Said Nursi, Müslümanlar arasında ahirzamanda çıkacak olan Süfyan`ı anlatırken, Türk inkılabının yaratıcısında (yani M. Kemal`de) görülen vasıf ve vaziyeti nazara vermiş bulunmaktadır.`

Bu ehl-i vukufu reddeden ve Ankara`da teşkil edilecek bir yüksek ilim heyetinin eserlerini incelemesini talep eden

Bediüzzaman, mahkemedeki iddianameye aynen geçen yukarıdaki iddiaya cevap verirken de, sözü `yaratmak` tabirine getiriyor ve şöyle diyor: `Yaratıcı Cenab-ı Hak`tır. Bu tabir küfre temas ediyor. Böyle tabiri istimal eden, Risale-i Nur`un parlak hakaik-i imaniyesini muhakeme edemez.` (Bkz: Mufassal Tarihçe; A. Badıllı, s. 1002.)

`Vukufsuz ehl-i vukuf`un söylediği bir başka söz ise-dün de yer verdiğimiz gibi-şöyledir: `Said Mehdiliğini ortaya atsa, bütün şakirtleri kabul edecek.` Üstad Bediüzzaman, bu noktada da `Mehdi değilim` diyerek onları reddettiğini ve asıl maksadı başka olan (meseleye siyasi hakimiyet rengini verip, mahkemenin dikkatini Mehdi-Süfyan çatışması noktasına döndürmek isteyen) bu sinsi muarızlara susturucu cevaplar verdiğini beyan ediyor. (Şualar, s. 334. Emirdağ Lahikası s. 233)

Burada, iki noktaya daha dikkat: Birincisi, `bütün şakirtlerin` Mehdiliğini kabul etmesi. İkincisi ise, Mehdiliğini yüzde yüz bilse dahi, Bediüzzaman`ın bunu açıkça söylemediği, söyleyemediği ve söylememesi gerektiği hususu... Öte yandan, Üstad Bediüzzaman, yine aynı yerde (Denizli`de) ve aynı seneler zarfında Hasan Feyzi ismindeki talebesinin, Üstadının hem Seyyid, hem Şerif ve hem de üzerinde setr ve ihfa perdesinin bulunduğu bir manevi `hüviyet` sahibi olduğuna dair mektubunu almış, kabul etmiş ve biraz daha perdeledikten sonra bunu Lahikaya koydurmuştur. (Age, s. 75.)

Keza, aynı Üstad, Emirdağlı talebesi Osman Çalışkan ile Urfalı talebesi Salih Özcan`a, hem anne tarafından, hem baba tarafından evlad-ı Resul olduğunu, yani neseben de Seyyit ve Şerif olduğunu söylemiştir. (Bkz: Son Şahitler; ilgili şahıslar.) Bunlar gibi daha pekçok bilgiler ve belgeler ışığında, yine de herkes şahsi düşünce ve kanaatinde serbesttir. İsteyen, manevi hüviyetini alabildiğine ve olabildiğince setreden Üstad Bediüzzaman`ı Seyyit ve Mehdi olarak kabul eder, isteyen etmez.

Kimse şöyle veya böyle düşünmeye zorlanamaz. Zaten, bu iş zorla, dayatmayla, baskıyla olacak birşey değil. Üstad Bediüzzaman, `Risale-i Nur bu meseleyi halletmiştir` dediğine göre, eserlerin künhüne vakıf olan bir Nur talebesinin bu meselelerde herhangi bir şüphesi, tereddüdü, arayışı, nümayişi olmasa gerektir. Sadece, safi zihinleri bulandırmaya çalışanlar var ki, onların medar-ı itiraz noktalarını da cevaben izah etmek durumundayız. Meseleyi kim ne tarafa çekerse çeksin, bizim yaptığımız budur, bundan ibarettir.

2005-06-10 **Yeni Asya**